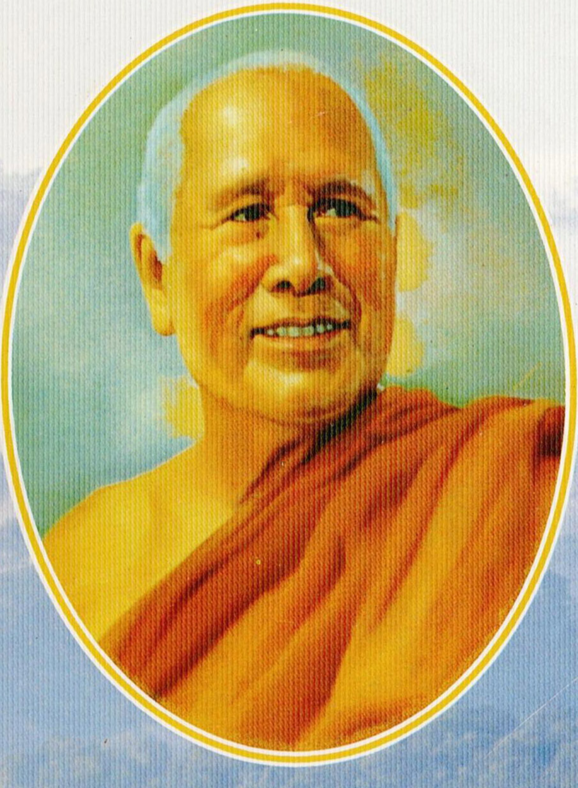

พ่อ
พระในบ้าน

ปัญญานันทภิกขุ

ปาฐกถาธรรม โดย

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

พ่อ

พระในบ้าน

หนังสือชุด "ปัญญานันทธรรม" อันดับที่ ๑๒

พ่อ

พระในบ้าน

ปาฐกถาธรรมโดย

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

จัดพิมพ์โดย

กองทุนปัญญานันทธรรม ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฏ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ที่ปรึกษา

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ)

พระมหาเผียน อนุจารี

ติดต่อที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฏ์

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

โทร. ๕๘๔-๑๘๕๕, ๕๘๓-๔๒๔๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ - ธันวาคม ๒๕๓๕ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่: บริษัท นวกนก จำกัด โทร. ๕๗๙-๓๗๓๐,๔๒๓๘,๓๗๓๕,๓๗๕๙

1/2

พ่อ
พระในบ้าน

พระเทพวิสุทธิเมธี(ปัญญานันทภิกขุ)

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ต่อไปนี้ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังให้ดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดจากการฟัง ตามสมควรแก่เวลา

ความตายเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต

พวกเราทั้งหลายที่เป็นเจ้าภาพ คือ เป็นภรรยา เป็นบุตร เป็นธิดา ของผู้ที่ถึงแก่กรรมบ้าง เป็นมิตร เป็นสหายกันบ้าง เนื่องจากมีการตายขึ้นในครอบครัว เรื่องความตายนี้เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต คนทุกคนที่เกิดมาแล้วตายด้วยกันทั้งนั้น บางคนตายเมื่อเป็นเด็ก บางคนตายเมื่อเป็นหนุ่มสาว บางคนตายเมื่อเป็นผู้ใหญ่ บางคนตายด้วยความชรา

บางคนตายที่บ้าน บางคนไปตายในป่าในทุ่ง บางคนก็ไปตายไกลด้วยเรื่องอะไรๆ ต่างๆ เรื่องที่ทำให้ตาย นั้นมันมีอยู่มาก เราเลือกไม่ได้ เลือกเวลาก็ไม่ได้ เลือกสถานที่ก็ไม่ได้ เลือกรูปให้ตายก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้น เป็นอยู่ตามกฎของธรรมดา ไม่มีใครจะหนีสิ่งเหล่านี้ไปได้ เพราะฉะนั้นทุกคนจึงต้องตายด้วยกันทั้งนั้นเมื่อถึงคราวก็ต้องจากไป

เมื่อมีความตายเกิดขึ้นในครอบครัวใด ก็ย่อมจะเกิดความเศร้าโศก ความเสียใจบ้างเป็นธรรมดา เพราะว่าคนที่อยู่ด้วยกันนั้น อยู่ด้วยกันด้วยความรัก ไม่ใช่อยู่ด้วยความเกลียด เมื่อเรามีความรักกันก็ไม่อยากจะจากกัน ซึ่งความจริงถึงไม่อยากมันก็ต้องจากกันเป็นธรรมดา

แต่ว่าวิสัยคนเรานั้นมักจะคิดไปในรูปอย่างนั้น คือไม่อยากจะจาก แต่ว่าเมื่อถึงคราว ก็ต้องจากไป เช่น สามีภรรยาอยู่ด้วยกัน อยู่ด้วยกันด้วยความรัก บางทีภรรยาจากไปก่อน บางทีสามีจากไปก่อน เลือกไม่ได้ว่าใครจะไปก่อนไปทีหลัง หรือจะไปพร้อมกันก็ยังไม่ได้ยังไม่เคยปรากฏตายพร้อมกัน นานๆ จะมีสักครั้งหนึ่ง เป็นเรื่องของอุบัติเหตุ เช่นเกิดรถชนกันตายไปหมด อย่างนี้นานๆ จะมีสักทีหนึ่ง ถ้าโดยธรรมดาแล้วก็พร้อมกันไม่ได้

ความรักและอาลัยต่อกัน

ในครอบครัวมีลูกมีหลาน พ่อแม่ก็นึกว่าลูกนี่คงจะไม่ตายไปก่อนเรา เพราะเราเกิดก่อนก็คงจะไปก่อน เราวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างนั้น ธรรมชาติไม่ได้วางอย่างนั้น แต่เราวางเอาเอง นึกเอาเองว่า คนมาก่อนควรจะไปก่อน แต่ก็ไม่ได้ เพราะคนมาก่อนไปทีหลังก็มี คนมาทีหลังกลับไปก่อนก็มี เช่นลูกตายก่อนพ่อแม่ก็มี หลานตายก่อนคุณตา คุณย่า คุณยายก็มี อันนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์อะไรว่า จะต้องเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ แต่ก็มีความเสียดายเสียใจกันเป็นธรรมดาของชีวิต เพราะว่าเรายังมีความรัก ความอาลัยต่อกัน

ไม่มีอะไรที่จะเป็นไปตามที่เราต้องการ

อาลัยรักกันนั้นมันอาลัยรักกันในเรื่องอะไร ก็รักกันในเรื่องความดี คนเราถ้ามีความดีแล้ว ก็อยู่กันรักกัน ถ้าไม่ดีละก็ ไม่รักกันไม่ชอบกัน ไม่อยากจะอยู่ร่วมกัน แต่ถ้าดีทั้งสองฝ่ายก็อยู่ร่วมกันด้วยความสุข ความสงบ แล้วก็ไม่อยากจะจากไป อยากจะอยู่กันนานๆ ทุกคนต้องการเช่นนั้น แต่ว่าสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ไม่ได้ตามที่เราต้องการสักอย่างเดียว

ขอให้คิดดูให้ดี ว่าไม่มีอะไรที่จะเป็นไปตามที่เราต้องการ มันเป็นไปตามเรื่องของมันทั้งนั้นไม่ได้เป็นไปตามเรื่องของเรา

เราจึงไม่ควรจะไปคิดว่า น่าจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนี้ อันเป็นเหตุจะทำให้เกิดปัญหา คือ ความทุกข์ความเดือดร้อนในชีวิตเปล่าๆ

คนที่จากไปนั้นเขาถึงเวลาของเขาแล้ว เช่นว่า มีการตายขึ้นในครอบครัว ดังที่ปรากฏแก่ครอบครัวนี้ เราก็ควรจะคิดในแง่ธรรมะ อันเป็นเรื่องของความจริงว่า คนที่จากไปนั้นเขาถึงเวลาของเขาแล้ว ที่จะต้องจากไป เพราะร่างกายมีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน คนเราเมื่อมีโรคเบียดเบียน ร่างกายมันต้านทานไม่ไหว มันสู้ไม่ไหว ก็ต้องหมดลมหายใจตาย

มีหลาน มีเงินมีทอง มีพรรคมีพวกจะช่วยกันมาแบ่งก็ไม่ได้ มาช่วยกันสู้ก็ไม่ได้ พาหนีมันก็ไม่ได้ เพราะเรื่องความตายนั้นเราหนีไม่ได้ เราสู้ก็ไม่ได้ เราจะทำอะไร ๆ ก็ไม่ได้ทั้งนั้นเพราะเป็นสิ่งที่มาแล้วกับความเกิด

การเกิดการตายเป็นสิ่งที่คู่กัน

เมื่อมีเกิดมันก็มีตายมาแล้ว มีเกิดมีตายควบคู่กันเหมือนกับลูกฝาแฝด มันมาด้วยกัน มาด้วยกันตลอดเวลา เวลานี้เราทุกคนที่กำลังนั่งกันอยู่นี้ ก็กำลังเกิดอยู่แล้ว ก็กำลังตายอยู่เหมือนกัน เกิด-ตาย...เกิด-ตาย อยู่ตลอดเวลาในระยะชีวิตของเรา แต่ว่ามันตายไม่หมด คือว่าตายแล้วมันก็มีเกิดต่อไปอีก เพราะยังมีสิ่งสืบต่อในร่างกาย ยังมีต่อ คล้ายกับตะเกียงที่ยังมีไส้ มีน้ำมัน มันก็ยังไม่ดับเด็ดขาด แต่ถ้าไส้หมด น้ำมันหมด

หรือตะเกียงถูกเขาทุบแตก มันก็ต้องดับไป ไม่สามารถลุกเป็นเปลวให้เราดูได้ต่อไป

ชีวิตของคนเรานี้ก็เช่นเดียวกัน มันดับไม่หมด เพราะว่ามีสืบต่อ ยังมีธาตุที่เข้ามาปรุงแต่งร่างกาย ให้พอเป็นไปได้ แต่ถ้าร่างกายนี้มีโรคภัยไข้เจ็บอย่างรุนแรง ไม่สามารถจะปรุงแต่งต่อไปได้แล้วก็ต้องแตกดับเหมือนพ่อบ้านที่แตกดับ ไปนี้ ก็เพราะร่างกายสู้ไม่ไหว โรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน จึงต้องทิ้งภรรยา บุตร-ธิดา ไว้ข้างหลังให้อยู่ต่อสู้กับโลกต่อไป เรื่องคนตายแล้วน่ะไม่ต้องเป็นห่วง เพราะว่าหมดภาระแล้ว หมดเรื่องที่จะต้องยุ่งแล้ว เรามาห่วงกับคนที่อยู่กันต่อไปดีกว่าว่าควรจะดำเนินชีวิตอย่างไร

เราทั้งหลายที่จะอยู่กันต่อไปนี้ จะอยู่กันอย่างไร ควรจะทำอะไร ควรจะดำเนินชีวิตอย่างไร ควรคิดกันต่อไป เรื่องตายนั้นก็ทำกันไปตามหน้าที่ เอามาสวดมาบำเพ็ญบุญกันไปตามเรื่อง ความจริงก็ไม่ควรจะทำนาน ๆ เกินไปหลาย ๆ คืน เอาน้อยๆ สั้นสัก ๓ คืนนี้ เรียกว่าพองามพอดี จะเก็บก็ได้ จะเผาก็ได้ ความจริงก็ไม่น่าจะเก็บไว้ แต่ว่าคนชอบเก็บไว้

เก็บไว้ให้มันหนัก ให้เป็นภาระต่อไป เป็นกังวลต่อไปว่าเรายังไม่ได้เผาศพ เตรียมที่จะทำศพต่อไป ที่ไม่ได้เผานี้ บางทีก็มีอะไรบางอย่างไม่พร้อม เช่นว่าลูกเต้าไม่พร้อม ไปอยู่ไกลๆ ไปเรียนหนังสือ ไปทำงาน ยังมาไม่พร้อม จึงได้เก็บไว้

ทำตามหน้าที่

บางคนก็บอกว่าเงินมันไม่ค่อยพร้อม จะทำสักทีก็ต้องให้มันพอสมควร ไอ้นี่ไม่น่าคิดเรื่องอย่างนั้น ถ้าคนไม่พร้อมนี่น่าจะเก็บเอาไว้ แต่ถ้าเงินไม่พร้อมนี่ไม่น่า ไม่จำเป็นอะไร มีเงินเสียค่าเผาก็พอแล้ว ความจริงไม่ยากลำบากอะไร เผาให้เสร็จ ให้หมดธุระไป ตามหน้าที่ที่จะต้องทำ หรือฝังก็ให้หมดหน้าที่ไป ตามเรื่องตามราว ไม่ต้องมีอะไรมากเกินไป ให้มันสั้น ๆ กะทัดรัดจะได้เกิดประโยชน์มาก

กตัญญูกตเวที คือ การทำตามหน้าที่

คนที่ตายไปแล้วเขาก็หมดจากภาระหน้าที่ของเขาไป มันเหลืออยู่แต่ภาระของเรา ที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ที่จะต้องทำในฐานะเป็นบุตร เป็นธิดา ผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ผู้บังเกิดเกล้าเมื่อคุณพ่อตายไป ลูกทุกคนก็ต้องทำตามหน้าที่ตามประเพณีที่เคยกระทำกันมา ตั้งแต่โบราณ

แต่ว่าประเพณีบางอย่าง ถ้ามันยืดยาดเกินไป เราตัดได้ เพราะประเพณีนั้น มนุษย์เป็นผู้ตั้งขึ้นเหมาะแก่คนสมัยหนึ่ง มาอีกสมัยหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงก็ได้ไม่เสียหายอะไร แต่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น ให้ได้ประโยชน์คุ้มค่ากับการที่ปฏิบัติมาอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเปลี่ยนแล้วมันไม่ดีขึ้น ก็ไม่ควรจะเปลี่ยนแปลง อันนี้เป็นเรื่องแก้ไขได้ สำหรับในเรื่องอย่างนั้น

พ่อคือผู้นำของครอบครัว

ทีนี้ เราทั้งหลาย ที่เป็นบุตรเป็นธิดา ของผู้ที่ได้ถึงแก่กรรมไปนี้ เราควรจะคิดอะไร ควรจะทำอะไร คือว่าเราทุกคน จะต้องคิดว่า เวลานี้คุณพ่อไม่มี ท่านถึงแก่กรรมไปแล้ว แต่ยังมีอยู่อีกคนหนึ่งคือคุณแม่ จะอยู่กับเรา อยู่กันกับเราอีกนานเท่าใดก็ไม่รู้ ถึงเวลาท่านก็ต้องไปเหมือนกัน ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์อะไร แต่ว่าเมื่อท่านยังมีชีวิต เราก็ควรดีใจว่า

ท่านยังไม่จากเราไป แล้วเราควรจะอยู่กันอย่างไร คือเรื่องในครอบครัว ก็มีพ่อ มีแม่ มีลูกหญิงลูกชาย ประกอบกันขึ้นเป็นครอบครัว ตามธรรมดาครอบครัวนั้น ก็มี พ่อบ้านเป็นผู้นำ เรียกว่าเป็นผู้ใหญ่ในครอบครัว เป็นผู้นำในครอบครัว ทุกชาติทุกภาษา ถือเหมือนกันว่า พ่อบ้านนี้เป็นผู้นำในครอบครัว แม่บ้านนี่เป็นผู้ช่วยเหลือพ่อบ้าน แล้วลูกทุกคนก็เรียกว่า เป็นผู้ตามพ่อตามแม่ อยู่กับพ่อแม่

พ่อนี่มีหน้าที่ดูแลครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากิน หาเงิน หาทอง สร้างเนื้อ สร้างตัวให้เป็นหลักเป็นฐาน เพื่อความมั่นคงของครอบครัว เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบุตรธิดา แม่คือผู้ช่วยเหลือพ่อบ้านในการทำงาน

แม่ก็มีหน้าที่เหมือนกัน คือช่วยเหลือพ่อบ้านให้ทำงานสะดวกสบาย มีอะไรพอช่วยได้ก็เข้าไปช่วย ช่วยกันจัด ช่วยกันทำ เพื่อให้กิจการที่จะทำนั้นสำเร็จด้วยดี **ไม่ขัดคอกัน**

2/1

ไม่เถียงทะเลาะกันในเรื่องอะไรๆ ต่างๆ อยู่กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนกับน้ำกับน้ำนมที่มันเข้ากันได้ แต่น้ำกับน้ำมันนี่เข้ากันไม่ได้ น้ำมันอยู่ข้างบน แต่น้ำอยู่ข้างล่าง ไม่เข้ากัน แต่น้ำกับน้ำนมนั้น เมื่อผสมกันแล้ว ก็อยู่กันได้ด้วยความเรียบร้อย ไม่แยกออกจากกัน

หน้าที่ของพ่อและแม่

พ่อ-แม่ หรือสามีภรรยา ในครอบครัวหนึ่งๆ ก็ต้องอยู่กันในรูปเช่นนั้น ถ้าอยู่กันดังรูปที่กล่าว ก็จะมีแต่ความสุข มีแต่ความสงบ แล้วก็มีลูกมา ตั้งหน้าตั้งตาเลี้ยงลูก การเลี้ยงลูก ของพ่อแม่นั้น ก็มีหน้าที่ว่า **ห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว แนะนำลูกให้กระทำความดี ให้ศึกษาวิชาการต่าง ๆ** เพื่อเป็นทุนสำหรับเอาไปใช้เป็นเครื่องมือทำมาหากิน เมื่อเติบโตขึ้น

เป็นผู้ใหญ่ จบการศึกษาแล้วก็หางานการให้ทำ เพื่อจะได้สร้างตัวต่อไป **มีงานทำเป็นหลักฐานแล้ว หาคู่ครองที่สมควรให้** คือคู่ครองที่มีความรู้ ความสามารถ มีอะไรดี ๆ งามๆ มาอยู่ด้วยกัน เรียกว่าหาคู่ครองที่สมควรให้ **มีเงินมีทองก็มอบให้เขาบ้าง เพื่อเอาไปตั้งเนื้อตั้งตัว** สร้างตนให้เป็นหลักเป็นฐานต่อไป เมื่อได้เป็นเหย้าเป็นเรือน เป็นหลักเป็นฐานแล้ว พ่อแม่ก็สบายใจ นั่งดูด้วยความอิ่มใจ ว่าลูกฉันตั้งตัวได้ แต่ถ้าเกิดขัดข้องมีอะไรผิดปรกติก็ทนอยู่ไม่ได้อีก ต้องเข้าไปช่วยเหลือเจือจุนตามฐานะ เพราะใจของพ่อแม่นั้นมีแต่ความเมตตาปรานี

2/2

มีแต่ความหวังดีต่อลูกอยู่ตลอดเวลา ไม่มีพ่อแม่คนใดที่จะหวังร้ายต่อลูก ไม่มีพ่อแม่คู่ใดที่จะทำให้ลูกตกต่ำ แต่ต้องการให้ลูกมีความเจริญก้าวหน้า

พ่อแม่ ดุว่าก็ด้วยความปรารถนาดี

เราผู้เป็นบุตรเป็นธิดา บางทีถูกพ่อดุ แม่ว่า บางทีก็ไปบ่นท่าน ว่าท่านไม่รักเรา รักคนนั้นรักคนนี้ อันนี้เขาเรียกว่าพูดด้วยความไม่ประสีประสา ไม่รู้อะไร ความจริงที่พ่อแม่ดุว่านั้น ดุว่าด้วยความปรารถนาดี ต้องการให้เราดีนะ ไม่ใช่เรื่องอะไร เมื่อเห็นว่าไม่ดี ก็ต้องดุ ต้องว่า บางทีก็ต้องลงไม้ลงมือกันบ้าง เพื่อให้เกิดความสำนึกรู้สึกตัว จะได้เข้าหาทางดีทางชอบต่อไป

บุตรธิดาก็ต้องนึกว่าพ่อแม่ทำกับเรานั้น ด้วยความรักไม่ใช่ด้วยความเกลียด แต่บางทีมันก็เกิดโทโสโมโหขึ้นมาบ้างจึงลงมือแรงๆ ไปหน่อย พ้นจากนั้นแล้วก็เรียบร้อยกันต่อไปไม่มีความพยาบาทอาฆาตจองเวรเกิดขึ้นในใจ นั่นเป็นเรื่องของพ่อแม่ที่ท่านทำกับเราอย่างนั้น

การตอบแทนพระคุณท่าน

ครั้นเมื่อเราเติบโตขึ้นแล้วเราก็ต้องทำการตอบแทนพ่อ-แม่ **การตอบแทนนั้นจะทำอย่างไร ท่านเลี้ยงเรามา เราก็ต้องเลี้ยงท่านตอบ ช่วยทำกิจการงานให้ท่านเบาใจ** งานอะไร ที่ท่านจะทำจะจัดจะสร้าง เราพอจะเข้าไปรับภาระ ช่วยจัด

ช่วยทำได้ เราก็ช่วยจัดช่วยทำการงานนั้นๆ ให้ท่านเบาใจ ให้ท่านดีใจ ว่าลูกเรามันรู้จักหน้าที่ มันไม่เดินดูดาย ไม่เมินเฉย ได้เข้ามาช่วยเหลือในกิจการนั้นๆ ตามสามารถที่จะช่วยได้ พ่อแม่ก็สบายใจ **เวลาท่านเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องเอาใจใส่ ดูแลรักษา ป้อนน้ำ ป้อนข้าว ซักผ้าที่เปรอะเปื้อน ปูที่หลับปัดที่นอนให้เรียบร้อย** ปัดยุงให้ อะไรที่ควรจัดก็จัด อะไรที่ควรทำก็ทำ เพื่อให้ท่านหายเจ็บไข้ จะได้สบายต่อไป นี่เรียกว่า เป็นหน้าที่ ที่ลูกจะต้องกระทำต่อพ่อแม่ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยชราลงไป เราก็ต้องเลี้ยงดูท่านให้ดี เลี้ยงกายให้สบายคือ ให้มีที่กินที่นอนสบายที่ถ่ายที่อาบน้ำสบายอย่างนี้เรียกว่าเราเลี้ยงท่าน

ครั้นเมื่อท่านตายไปแล้ว เราก็ทำบุญทำกุศลอุทิศไปให้ท่าน และดำรงวงศ์ตระกูลของท่านไว้ไม่ให้เสื่อมสูญ นี่เป็นหน้าที่ของลูกที่จะพึงกระทำต่อพ่อแม่

พระที่อยู่ในบ้าน

ทีนี้ ถ้าว่าพ่อเราไม่อยู่แล้ว เวลานี้ท่านตายไปแล้ว เราก็ทำบุญอุทิศไปให้ท่าน แม่ยังอยู่ **ก็เหมือนกับว่าในครอบครัวมีพระ ๒ องค์ มีพระ ๒ องค์นั้นก็คือ พระพ่อ-พระแม่** พ่อแม่นี่เป็นพระของเรา เป็นพระที่นั่งอยู่ในบ้าน เป็นพระที่อยู่ใกล้เราตลอดเวลา เราต้องเอาใจใส่ดูแลรักษาให้ท่านสะดวกสบาย เรียกว่าท่านเป็นพระท่านเป็นเทวดา เราก็ต้องเคารพต้องบูชา อย่าไปเที่ยวไหว้เทวดาอื่นให้มันยุ่ง

ถ้าไหว้เทวดา ศาลพระภูมิ เทวดาตามต้นไม้ เทวดาที่นั่นที่นี่นั่นไหว้ด้วยความโง่ ไม่ได้เรื่องอะไร เทวดาที่นั่งอยู่ในบ้านตาดำ ๆ มีเนื้อมีหนังมีหูมีตาพูดกันรู้เรื่อง ควรไหว้ ไอ้เรามันชอบไปไหว้เทวดาที่ไม่เคยเห็นหน้า ไหว้ส่งเดชไปอย่างนั้นเขาเรียกว่า เป็นการไหว้ของคนโง่คนเขลา **คนฉลาดนั้น เขาถือว่า พ่อแม่นั่นแหละคือเทวดาของเรา** พระพุทธเจ้าท่านก็สอนอย่างนั้น สอนว่าพ่อแม่นี่เป็นเทวดาในครอบครัว เป็นเทวดาที่เราควรเคารพบูชา ควรสักการะ ควรเข้าไปกราบไปไหว้ เพราะเทวดานี่อยู่ในบ้าน พระพรหมก็เหมือนกัน พวกกรุงเทพฯ โน้นไปไหว้พระพรหมกันหน้าโรงแรมเอราวัณ ตอนเย็นนี่นะควันโขมง พวกที่มันหูหนวกตาบอดทั้งนั้น จึงไปไหว้พระพรหมอย่างนั้น คือไปด้วยความโง่ ไม่ใช่เรื่องอะไร พระพรหมอยู่ในบ้านไม่ไหว้ **พ่อแม่น่ะ คือ พรหมของเรา** ท่านเลี้ยงเรามา ท่านให้การศึกษาแก่เรา ท่านทำอะไรแก่เราทุกอย่าง ท่านเป็นพระพรหม

พ่อแม่คือพระพรหมของลูก

ศาสนาพราหมณ์เขาถือว่า พระพรหมสร้างโลก พระพุทธเจ้าว่า พ่อแม่นั่นแหละ คือพระพรหมของเรา ปู่ตา-ย่า-ยาย คือพระพรหมของเรา เป็นพรหมที่เราควรกราบไหว้ควรบูชาควรสักการะ อย่าไปเที่ยวไหว้พระพรหมที่ไหน ซึ่งเราไม่รู้จักหน้าค่าตา แล้วไม่รู้ว่าเป็นอะไรอยู่ที่ไหน ถ้าไม่รู้ไหว้ส่งเดช

ไปอย่างนั้นมันก็ไม่เต็มบาท เที่ยวไหว้อย่างนั้น ทีนี้เรามาไหว้พ่อไหว้แม่ เรียกว่าเป็นการไหว้ถูกต้อง ปฏิบัติต่อพ่อแม่ เอาเครื่องสักการะไปบูชาพ่อแม่ เอาอาหารไปให้พ่อแม่ เอาเสื้อผ้าไปให้พ่อแม่ ประพฤติปฏิบัติให้พ่อแม่สบายใจ สบายใจว่า ลูกเราดี ลูกเราเจริญ ลูกเราก้าวหน้า อย่างนี้เขาเรียกว่า ทำถูกแบบตามหลักพุทธศาสนา แต่ที่ทำกันอยู่โดยมากนั้น ไม่ค่อยตรงกับหลักพระพุทธเจ้า ทำนอกลู่นอกทาง แต่ไม่มีใครเตือน ไม่มีใครบอก ก็เลยหลอกให้โง่อยู่ตลอดเวลา

พ่อแม่คือผู้ที่เราควรเคารพกราบไหว้ ทีนี้เรามาวัดนี้เรามาฉลาดกันเสียที ให้รู้ว่าของดีของถูก แท้จริงนั้นมันอยู่ที่ไหน คือใคร **พ่อแม่เรานั่นแหละเป็นอะไรทุกอย่างให้เรา เป็นพระของเรา เป็นเทวดาของเรา เป็นพระพรหมของเรา เป็นครูคนแรกของเรา เป็นผู้ที่เราควรเคารพกราบไหว้บูชาสักการะทุกค่ำเช้าเข้านอน**

พ่อพระ-แม่พระ

ทีนี้ในครอบครัวนี่เรียกว่า พ่อพระไม่มีแล้วในเวลานี้ ตายไปแล้วพ่อพระ ยังเหลืออยู่แต่แม่พระ เมื่อยังเหลืออยู่แต่แม่พระ เราก็ต้องเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ ให้ถือว่าคุณแม่นี่เป็นพระของเรา เป็นเทวดาที่เราควรไหว้ควรบูชา เป็นพระพรหมประจำบ้านประจำเรือน ที่เราต้องกราบไหว้ เคารพสักการะ เราก็ทำการกราบไหว้ท่าน เอาใจใส่ดูแลท่าน

ประพฤติทุกสิ่งทุกอย่างให้ท่านสบายใจ อะไรที่คุณแม่ไม่ชอบ เราอย่าทำ ถ้าท่านมองด้วยสายตาที่ไม่ชอบ เราต้องรู้ **มองตาเขียวๆ ก็ต้องรู้แล้วว่าไอ้นี่ไม่ชอบ** เราอย่าดันอย่าขืนไป อย่าถือว่าอยากทำก็ทำ แม่ไม่เกี่ยว อย่างนั้นมันไม่ได้ กระทบกระเทือนน้ำใจคุณแม่ ทำให้ท่านไม่สบายใจ อย่าทำลายน้ำใจท่าน

สมมติมีลูกหญิงลูกชายที่ทำให้พ่อแม่ร้อนอกร้อนใจ นี่บาปหนักหนา เรียกว่าเป็นการฆ่าพ่อฆ่าแม่ให้ตายช้าๆ ตายแบบผ่อนส่ง ให้เดือดร้อน ร้อนใจ ให้รำคาญใจอยู่ตลอดเวลา การกระทำอย่างนั้นมันไม่ดี เราอย่าไปฆ่าอย่าไปทำลายน้ำใจท่าน แต่ว่าควรจะให้ท่านสบายใจ **อะไรที่ท่านชอบ อะไรที่ท่านพอใจ แล้วมันดีด้วยเป็นประโยชน์ด้วย เราก็ทำสิ่งนั้น อย่าไปขัดใจท่าน ประพฤติตนให้เรียบร้อย**

เช่นยัง**อยู่ในวัยเรียน ก็ต้องขยันในการศึกษาเล่าเรียนหาวิชาความรู้** ต้องเตือนตัวเองว่า เรานี่มันไม่มีพ่อ เรามีแต่แม่ เราต้องเรียนหนังสือให้ดี จะได้มีวิชาความรู้ จะได้เป็นที่พึ่งของตัวในกาลต่อไปข้างหน้า ส่วนผู้ที่จบการศึกษาแล้ว ไปทำการทำงานแล้ว ก็ต้องตั้งใจทำงานให้ดี ไปทำงานตามหน้าที่ทำให้ดี อย่าให้เสียชื่อในการทำงาน เลิกงานแล้วต้องรีบกลับบ้าน อย่าเที่ยวเถลไถล

อย่าไปรักเพื่อนมากกว่าแม่ อย่าไปรักสิ่งเหลวไหล

เช่นชอบไปดื่มของมึนเมา ไปสนามม้า ไปบ่อนไก่ ไปบ่อนวัว บ่อนไพ่ ไปสนุกสนานไม่เข้าเรื่อง อย่างนี้ก็เรียกว่าไม่รักแม่ ไม่มาหาแม่ให้ท่านสบายใจ เราต้องรีบกลับบ้านให้ท่านอุ่นใจว่า เอ้อ กลับมาแล้ว แม่น่ะเป็นห่วงลูก ลูกไปไหนนี่พอถึงเวลากลับ ถ้าไม่กลับ ก็เป็นห่วงไม่สบายใจนั่งดูต้นทางว่า ลูกมาหรือยัง ค่ำมืดแล้ว ยังไม่มาก็นั่งเป็นทุกข์แล้วจะมีอะไรเกิดขึ้น หมู่นี้รถมันชนคนบ่อย เดี๋ยวรถ ๑๐ ล้อมันจะบดเอาแล้วกระมัง หรือจะมีเรื่องอะไร เกิดอะไรขึ้นที่ไหนลูกจึงยังไม่กลับมา นี่สร้างความทุกข์ทั้งนั้น สร้างความเดือดร้อนใจให้แก่แม่ทั้งนั้น เราต้องรีบกลับบ้านให้ทันเวลา อย่าเถลไถลไป ใครจะชวนไปไหนก็บอกว่า ขอทีเถอะ คุณแม่อยู่คน เดียวต้องรีบกลับ อย่างนี้เขาเรียกว่า **รักแม่**

คนรักแม่อย่างนี้มันเจริญ มันปิดอบาย ปิดทางเสื่อม เพราะเรารักแม่ เราไปกินเหล้าไม่ได้ เราประพฤติสิ่งเหลวไหลไม่ได้ เราไปเล่นการพนันไม่ได้ เราประพฤติสิ่งเหลวไหลไม่ได้ เรารักแม่คิดถึงแม่อยู่ตลอดเวลา จะประพฤติสิ่งเสียหายอันใดอันหนึ่ง ก็คิดถึงแม่ เอาแม่เป็นหลักในใจไว้ มันก็ไม่ตกอบาย ไม่เป็นคนชั่วคนร้าย อันนี้เราจะต้องนึกถึงแม่

นึกถึงแม่ของเราแล้ว เราก็รีบกลับบ้านมาให้แม่เห็นหน้า แล้วก็ทำอะไรที่บ้านไปตามเรื่อง อย่างนี้เรียกว่าคนรักแม่ ช่วยเหลือแม่ให้สบายใจ ทำอะไรให้แม่สบายใจ นั่นแหละ

เหมือนกับสร้างวิมานไว้ให้แม่อยู่ แต่ถ้าเราทำให้แม่เดือดร้อนใจ ก็เหมือนกับเราสร้างบ่อนรกไว้ในอกพ่อในอกแม่ แม่ไม่สบายใจอันนี้สำคัญให้จำไว้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับลูกๆทุกคนที่ต้องอยู่กับคุณแม่ต่อไป

ความสามัคคีในครอบครัว

แล้วก็ทุกคนจะต้องรักใคร่กัน เอ็นดูกัน คนใดเป็นพี่ก็ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ ต้องดูแลน้องๆ ต้องคอยตักเตือน คอยบอกคอยกล่าว น้องก็ต้องเชื่อฟังพี่ พี่สอน น้องต้องฟัง อย่าไปดื้อถือดีว่า จะขนาดไหนจะมาสอนข้า จะมาสอนฉัน สอนหนูอย่างนั้นมันก็ตั้งข้อไม่ดีขึ้นแล้ว ทำให้เกิดปัญหา เราต้องรับฟัง เพราะคนที่มาเตือนเราน่ะเขารักเราจึงเตือน ถ้าไม่รัก ไม่ชอบ หัวหกก้นขวิดก็ช่างหัว เกิดอะไรขึ้นก็ไม่ว่า เพราะเขาไม่รัก แต่ถ้าเรารักพี่รักน้องก็ต้องเตือนน้อง น้องรักพี่ ต้องเตือนพี่เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าไม่เตือนพี่ พี่ก็เผลอได้เหมือนกันเผลอได้ประมาทได้น้องเห็นว่าที่เผลอไปประมาทไป ก็ต้องพูดกันพูดกันดีๆ เวลาพูดนี่ พูดกันเวลากินข้าวอิ่มหนำสำราญ แล้วค่อยคุยกัน เวลาหิวอย่าไปพูดกัน เวลาแดดร้อนเปรี้ยงๆ อย่าไปพูดกัน กลับมาเหนื่อยๆ อย่าไปว่ากัน มันยั่วโมโหโทโสให้เกิดอารมณ์ไม่ดี ให้กินข้าวกินน้ำเยือกเย็นสงบใจ นั่งคุยกันแล้วเราปรารถขึ้นว่าน้องทำอย่างนั้น มันไม่ดีนะ ทำอย่างนั้นมันจะเสียหาย จะนำความเสื่อมมาสู่ครอบครัว

อยู่กันด้วยความรัก

ทีนี้น้องเห็นพี่ไม่ดี คนเดียวไม่ดีต้องหลายเสียงหน่อย น้องหลายคน สมมติว่าพี่ทำไม่ดี ทำเสีย น้องหลายคนต้องประชุมเข้าพร้อมกัน ล้อมหน้า ล้อมหลัง ช่วยกันเสกเสกพี่ชาย เสกพี่สาวให้ดีให้งามขึ้น อย่างนี้เรียกว่าเราเตือนกันด้วยความรัก คนอยู่ด้วยกันมันต้องเตือนกัน ต้องบอกกันแม่ด้วย แม่ก็ต้องเตือน พี่ๆ น้องๆ ก็ต้องเตือน คนเราเป็นพี่เป็นน้องถ้ารักกันสามัคคีกันแล้วมันเกิดเกียรติทำให้คนเกรงใจให้คนนับถือ เขาเกรงใจว่า ไอ้ครอบครัวนี้มันรักกัน แหยมไม่ได้มันรักกันดี เขาก็เกรงใจ หรือว่า เราจะไปหาไปทำอะไรกับใครที่ไหน ทำการทำงานกับใคร ก็ทำให้เขายอมรับ เพราะเขาถือว่าคนนั้นมีคุณธรรมมีธรรมะที่เป็นพื้นฐานอยู่ในครอบครัวคือ รักกันสามัคคีในครอบครัว นี่มันเป็นพื้นฐาน ที่จะช่วยให้คนอื่นนิยมในเรา

ถ้าว่าคนในครอบครัวเดียวกัน พี่กับน้องแตกกัน ไม่สามัคคีกัน ใครไหนจะมานิยมให้พวกเรา เขาก็พูดว่า ไม่ได้ครอบครัวนั้นพี่กับน้องมันยังไม่ถูกกัน มันทะเลาะกันทุกวันแล้วมันจะหมดเกียรติ ใครจะนับถือ ใครจะบูชา ใครจะร่วมแรงร่วมใจกันกับเราได้ เราจะไปหาใคร เขาก็ไม่ให้เกียรติว่าเราพี่น้องกันยังไม่รักกัน หรือว่าเราไม่นับถือคุณแม่ พูดจาหยาบคายอะไรกับคุณแม่ต่างๆ นานา ใครเขาเห็นเขาก็ว่า

กับแม่มันยังไม่นับถือเลย ไอ้เราเป็นคนอื่นแท้ๆ มันจะนับถืออะไร แล้วมันจะมีราคาที่ตรงไหน ถึงรูปร่างจะดีสักเท่าไรมันก็ไม่มีค่า มีความรู้สักเท่าใดมันก็ไม่มีค่า เพราะว่าเราขาดคุณธรรม หรือว่าไม่เคารพผู้ใหญ่ในสกุล

การเคารพหัวหน้าครอบครัว

พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า ทุกครอบครัวต้องเคารพผู้ใหญ่ในครอบครัว เรามีคุณปู่ คุณตา คุณย่า คุณยาย ต้องเคารพ เราเคารพคุณพ่อ คุณแม่อยู่ คุณพ่อไม่อยู่ คุณแม่อยู่ เราเคารพคุณแม่ แม่ตายไปอีกคน ใครเป็นใหญ่กว่าในครอบครัวพี่ต้องอุปโลกน์ขึ้นอีกคนหนึ่งว่า คนนี้เป็นหัวหน้า พวกเราจะต้องเชื่อฟัง ต้องเคารพ เราจะต้องทำตาม อันนี้คนไหนถูกเขาให้เกียรติเป็นหัวหน้าก็ต้องนึกว่า **เอ้อ เรานี้มันไม่ใช่คนธรรมดาแล้ว เขาเลือกให้เป็นหัวหน้าแล้ว ต้องประพฤติตนให้สมกับความเป็นหัวหน้า ต้องเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองน้องๆ** ดุจดังแม่ไก่กับลูกไก่ เคยเห็นไก่มันเลี้ยงลูกหลายตัว พอเหยี่ยวบินมา มันร้อง กุ๊กๆ ๆ อ้าปีกขึ้นลูกซ่อนใต้ปีกหมดเหยี่ยวเฉี่ยวไม่ได้ แต่ว่าลูกไก่ตัวไหนเก วิ่งออกไปนอกปีกแม่เหยี่ยวก็เฉี่ยวเอาไปกินเท่านั้น

วาจาพ่อ-แม่เป็นวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์

คนเราก็เหมือนกัน ไอ้คนไหนอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อนในครอบครัว ความชั่วมันทำร้ายไม่ได้ แต่ถ้าเราเกิดแตกแยกกัน

ในครอบครัว เราก็ถูกทำร้าย เขาทำลายทีละคนๆ มันก็หมดเท่านั้นเอง มีสักสิบคนมันก็หมดไม่มีเหลือ เพราะเราไม่พร้อมกัน แต่ถ้าเราพร้อมกัน เกิดความเคารพจากคนอื่น ไอ้นี่ไม่สำคัญ ให้จำไว้เป็นหลักประจำจิตใจ ว่าเราทุกคนต้องเคารพแม่ บูชา แม่ ถือว่าแม่นี้เป็นผู้นำในครอบครัวของเรา คำสั่งคำเตือนของคุณแม่เป็นวาจาสิทธิ์ วาจาคุณแม่เป็นวาจาศักดิ์-สิทธิ์ ที่เราจะต้องเชื่อฟังต้องปฏิบัติ เรียกว่าละเมิดไม่ได้ ถ้าละเมิดแล้วอันตรายเกิดความเสียหาย อันนี้สำคัญขอให้จำไว้

คนสมัยใหม่นี้บางทีก็เขวกันอยู่เหมือนกัน ไม่ค่อยจะรักพ่อแม่ เอาแต่ใจตัวเป็นใหญ่ ทำอะไรก็ตามใจ ไม่เชื่อ ไม่ฟัง ไม่เคารพ บางทีก็ดูหมิ่นถิ่นแคลน หาว่าคุณพ่อคุณแม่นี่ ไม่ได้เข้าโรงเรียนบ้างละ ไม่ได้อะไรต่ออะไรบ้าง คนหัวเก่าไม่ทันสมัย ไปกันใหญ่แล้ว ไม่ได้ เราอย่าไปมองอย่างนั้น ถ้าท่านไม่เก่งท่านเกิดเรามาไม่ได้ ไม่เก่งเลี้ยงเราให้เติบโตไม่ได้ นับว่าท่านเก่ง ถ้าไม่เก่งท่านจะเลี้ยงดูเรามาได้อย่างไร เราต้องเคารพนับถือท่าน

อย่าเอาอย่างเหมือนกับผู้หญิงคนหนึ่ง เล่าให้ฟังว่า ได้ไปเมืองนอก เรียนนอก ก็ไม่สูงอะไร แค่ปริญญาโทเท่านั้นเอง กลับมาบ้าน ทีนี้พอมาถึงบ้านละก็รู้สึกว่ากูนี่มันเหลือเกินแล้ว พองใหญ่ ไม่มีใครสู้แล้ว ทีนี้ก็เรียกแม่ แม่...เปิดหน้าต่างให้หนูหน่อย แม่ก็เปิดหน้าต่างให้ แม่เอาน้ำมาให้หนูดื่มหน่อย

เอาน้ำมาให้ เดี๋ยว แม่ยุงกัดแข้งหนู มาปัดยุงให้หน่อย ใช้แม่เรื่อย.... จะเอาอะไรก็แม่เรื่อยๆ เลย จนแม่นี้รำคาญ วันหนึ่งเหลือทนแล้ว แม่เลยพูดว่า **"ลูกนี่ตั้งแต่ไปเมืองนอกกลับมานี่ไม่เหมือนเก่า"** ลูกสาวก็ถามว่า มันไม่เหมือนตรงไหนล่ะแม่ **เดี๋ยวนี้หนูน่ะใช้แม่เหมือนกับคนใช้** แม่ว่าอย่างนั้น ลูกสาวชี้หน้าแม่ว่า แม่นี่ไม่ได้เรื่อง ไม่กตัญญูรู้คุณคนเสียบ้างเลย หาว่าแม่ไม่มีความกตัญญู ไม่รู้บุญคุณคน แม่นี้ได้หน้าได้ตาก็เพราะหนูหนา หนูไปเรียนได้ปริญญาโทมา แม่พลอยได้หน้าได้ตา เพราะฉะนั้นแม่ต้องเอาใจใส่ปฏิบัติหนูให้ดีหน่อย มันใช้ได้หรือ **ไอ้ลูกสาวคนนั้นใช้ไม่ได้ มันไปเอาที่ปลาย ไอ้โคนไม่พูดถึง ต้นตอมันไม่พูด ไม่พูดว่าใครให้เกิดมา ใครให้การศึกษา ใครส่งไปเรียนเมืองนอก มันไม่พูด มันพูดแต่เพียงว่ากูได้ปริญญาโท แม่ต้องเอาใจในเป็นพิเศษ เพราะแม่พลอยได้หน้าได้ตา**

คนอย่างนี้อย่าเอาไปเป็นลูกสะใภ้เป็นอันขาด ถึงว่าสวยล้นฟ้าก็อย่าเอามาเป็นลูกสะใภ้ เพราะถ้าเอามาเป็นลูกสะใภ้แล้ว หลานมันจะเสีย ไม่ใช่เรื่องอะไร คนมันใช้ไม่ได้ มันผิดวัฒนธรรมของเอเชียด้วย

วัฒนธรรมของชาวเอเชีย

คนเอเชียเรานี้ เคารพพ่อแม่ บูชาพ่อแม่ เขาสอนกันมาอย่างนั้น ชาวอินเดียนี้เขาสอนกันมาตั้งแต่โบราณให้รักแม่

รักพ่อ และเคารพพ่อ-แม่ ความกตัญญูกตเวทีมีมากมาย

เราลองอ่านเรื่องชาดกต่างๆ มีมากมายหลายเรื่องที่เป็นตัวอย่างว่า ลูกปฏิบัติดีต่อพ่อแม่ เช่น สุวรรณสามชาดก พระสุวรรณสามนี่พ่อแม่ตาบอดทั้งสองข้าง เอาไปเลี้ยงในป่า ทำอาศรมศาลาให้อยู่ ให้แม่อยู่ห้องหนึ่ง ให้พ่ออยู่ห้องหนึ่ง เอาเชือกขึงไว้ ไอ้นี่ไปห้องน้ำ ไอ้นี่ไปโรงครัว เชือกเส้นนี้ไปสนามเดินเล่น แล้วสุวรรณสามเข้าป่าทุกวัน หาผลไม้มาให้แม่ให้พ่อเอามาถึงก็เอามาให้คุณพ่อคุณแม่กิน ตักน้ำให้อาบ ปูที่หลับที่นอนให้ คอยดูแลรักษาอย่างดีตลอดเวลา เป็นตัวอย่างคนรักพ่อรักแม่ พระสุวรรณสามท่านทำอย่างนั้น

แม้สัตว์เดรัจฉานในเรื่องชาดก เขาก็แต่งให้รักแม่ เช่น ช้างนี่พระราชาจับเอาไปยืนไว้ที่โรงช้าง ไม่กินหญ้ากินน้ำเลย เพราะความคิดถึงแม่ แม่แก่ชราตาบอดไปไหนไม่ได้ มายืนอยู่อย่างนี้คุณแม่ก็ลำบาก ท่านคงจะเดือดร้อนแล้วป่านนี้ พระราชาเลยปล่อยช้างตัวนั้นให้ไปอยู่กับแม่ในถ้ำต่อไป ช้างก็กลับไปอยู่ในถ้ำกับแม่ นี่เรื่องอย่างนี้ เรื่องเก่าเขาเขียนไว้เพื่ออบรมจิตใจคนให้รักเคารพแม่ ให้เอาใจใส่ต่อพ่อแม่ ไม่ละทิ้งแม่ นี่เรื่องอินเดีย

เรื่องจีนก็เหมือนกัน มีหลายเรื่องเช่นว่า เรื่องหนึ่งนี่แม่ป่วยแล้วก็ยุงชุม เขาก็นั่งปัดให้แม่ตลอดเวลา ปัดไปปัดมาก็นึกว่า ถ้าเราหลับไปยุงคงจะกัดแม่เรา ทำอย่างไรไม่ให้

ยุงกัดแม่ **เลยก็ถอดเสื้อออกถอดกางเกงออกคลุมแม่แล้วก็นอนคว่ำลงข้างแม่ นอนหลับคว่ำ ยุงมันจะได้กินเลือดกินเนื้อของเขา ไม่ต้องมากินแม่เพราะว่ารักแม่ นอนให้ยุงกินแทนแม่เพราะความรักต่อแม่**

อีกเรื่องหนึ่ง แม่ป่วยเหมือนกัน ก็เลยอยากกินแกงหน่อไม้ ไอ้ฤดูนั้นมันเป็นฤดูร้อน หน่อไม้มันไม่ขึ้นดอก แต่พอรู้ว่าแม่อยากจะกินแกงหน่อไม้ เขาไม่ดุแม่ ถ้าเป็นคนบางคนก็ว่า เอ้อ แม่นี่ อยากไม่รู้เรื่อง หน้านี้จะเอาหน่อไผ่ที่ไหนมากินได้ อยากไม่เป็นเวล่ำเวลา คนบางคนก็ด่าเอาเลย แต่คนนั้นไม่ดุ เพราะรู้ว่าแม่อยากกินแกงหน่อไม้ ไปเลย เข้าป่าไปเที่ยวเดินตามกอไผ่ แล้วไม่เดินเปล่าตะโกนไปด้วยว่าไผ่เอ๊ยแม่ฉันป่วยอยากจะกินแกงหน่อไม้ งอกขึ้นมาสักหน่อสองหน่อเถอะ ฉันจะเอาไปให้แม่กิน มันวิ่งทุกเช้า จนหน่อไผ่ทนไม่ได้ต้องงอกออกมา เรียกว่าความกตัญญูกตเวที หน่อไผ่งอกขึ้นมา ก็เลยแซะเอาไปต้มให้คุณแม่กิน คุณแม่พอได้กินแกงหน่อไม้หายเป็นไข้เลย เป็นอย่างงั้นแหละ

การดูแลพ่อ-แม่

คนเรานี้ถ้าป่วยอยากได้กินอะไร ร่างกายมันต้องการแล้ว เราป่วยนี้กินอะไรไม่ได้ พออยากแล้วนี่แปลว่าร่างกายต้องการ คนเราป่วยอยากกินของหวาน นี่ร่างกายต้องการน้ำตาล อยากจะกินเปรี้ยว นี่ร่างกายต้องการธาตุเปรี้ยว

2/2

อยากจะกิน ยอดขี้เหล็กหรืออะไรขมๆ น่ะ **อยากจะกินแกงขี้เหล็กสักถ้วย ร่างกายต้องการ ไปเถอะ เอามาต้มให้กินเลยให้คุณแม่ทานแล้วก็หายไข้** เด็กคนนั้นก็เหมือนกัน พอรู้ว่าแม่อยากกินแกงหน่อไม้ เที่ยวหาจนเอาแกงให้แม่กินได้ แม่ก็เลยหายไข้ นี่ก็เรียกว่าคนรักแม่

ความรักแม่ของลูกกตัญญู

อีกเรื่องหนึ่งหนักกว่านี้ คือแม่นี่กลัวฟ้าร้อง เมื่อมีชีวิตอยู่พอฟ้าร้องเขาก็วิ่งไปอยู่ข้างแม่ ให้อุ่นใจว่าลูกอยู่ด้วย เป็นอย่างนั้น เวลาฤดูฝนนี่เขาไม่ไปห่างแม่ เขาอยู่ใกล้แม่ พอฟ้าเปรี้ยงก็วิ่งเข้าไปหาแม่ ให้แม่อุ่นใจว่าลูกอยู่ใกล้ คราวนี้ต่อมาแม่ตายไปแล้ว เอาไปฝังไว้ที่ป่าช้า หน้าฝนเขาไปตั้งกระต๊อบอยู่ที่ข้างหลุมศพแม่ พอฟ้าแลบเปรี้ยง เขาก็วิ่งไปที่หลุมศพแม่พูดว่า แม่ๆ หนูอยู่นี่ นี่ความรักแม่ แม่ตายแล้วก็ยังอุตส่าห์เฝ้าในเวลาฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ไม่ทิ้งแม่ คนเรามีความรักสุดซึ้งเรียกว่ารักนักหนา คนเราถ้ารักแล้วทำอะไรได้ทั้งนั้นแหละ นี่คนรักแม่เอาใจใส่ต่อแม่

หรือว่าเราเคยอ่านหนังสือสามก๊ก ตอนที่ขงเบ้งไปเมืองกังตั๋ง จะไปเจรจาความเมือง แต่ไม่ใช่ไปเจรจาเรื่องอะไร ชวนมารบด้วย ชวนให้ซุนกวนมาร่วมรบกับเล่าปี่ด้วย ชวนกันมาตีโจโฉ ขงเบ้งไปนี่ก็มีขุนนางฝ่ายพลเรือนมีโลซกเป็นต้นขึ้นมาเจรจาความเมืองกัน สู้ขงเบ้งไม่ได้ ๒ เพลงตกม้าตายทุกราย

2/1

ทีนี้มีคนหนึ่งลุกขึ้นมาถึง ขงเบ้งก็พูดว่า ท่านนี้หรือคือลกเจ๊ก เมื่อเป็นเด็กเคยลักส้มไปให้มารดา เรียกว่าพูดอย่างนั้นกลัวลกเจ๊กจะเสียหน้าแต่ลกเจ๊กไม่หน้าเสียเลย เพราะเขาไม่ได้ลักส้มไปให้มารดา เขาทำอย่างไร เขาไปทำงานเก็บนี่เก็บนั่นไปขาย หาฟืนไปขายทำทุกอย่างได้นิดๆ หน่อย ๆ เอามาให้แม่ ซื้อข้าวสารซื้อขนมมาให้แม่ทุกวัน เขาเลี้ยงแม่

วันหนึ่งเศรษฐีในบริเวณนั้นทำบุญอายุ ครบ ๖ รอบ ทีนี้ก็ป่าวร้องเด็กทั้งหลายในบริเวณนั้น ให้มากินเลี้ยง ธรรมเนียมจีนเขาเวลาจะกินเลี้ยง เขาให้กินเม็ดแตงโมมั่ง ถั่วมั่ง ขนม ส้มมั่ง วันนั้นเขาเลี้ยงส้ม ลกเจ๊กไปถึงก็หยิบส้มมาผลหนึ่ง เปิดออกกินเข้าไปกลีบหนึ่ง มันอร่อย ส้มนั้นหวานอร่อย พอกินเข้าไปกลีบหนึ่งกินไม่ลงแล้วนึกถึงแม่ นึกว่า โอ้คุณแม่ของเราชอบส้มอย่างนี้มาก ทำอย่างไรหนอจะได้เอาส้มนี้ไปให้แม่ บ้าง เกิดปัญญาทันกับความคิด เขาหยิบส้ม ๒ ผลใส่มือเสื้อ เสื้อโบราณดูหนังกำลังภายในเรื่องมังกรหยกอะไรน่ะเสื้อใหญ่ทั้งนั้น เขาก็หยิบใส่มือเสื้อข้างละผล แล้วก็เดินทำท่าพนมมือเพราะกลัวส้มจะหล่น ไม่ใช่เรื่องอะไร พาไปเวลาไปไหนก็ทำท่านั้นไป กลัวส้มจะหล่น พอถึงเวลากินอาหารก็ประคับประคองไว้ไม่ให้ส้มหล่นไปเป็นอันขาด พอกินอาหารเสร็จ เศรษฐีเขาจะแจกของ เรียกมาเพื่อแจกของเด็ก

ทีนี้เวลาไปรับของมันต้องกราบ ธรรมเนียมจีนเขากราบหัวโขกพื้น เอามือเท้าลงไปโขกพื้นโป๊ก กราบ โป๊ก เลยส้มกลิ้งออกมาเลย พอหลุดมือ ส้มก็ออกมา เศรษฐีเห็นรู้แล้ว ว่าออกมาทางไหน แต่เศรษฐีแกแกล้งถาม ส้มนั้นมาจากไหน ลั๊กเจ๊กเป็นเด็กซื่อ พูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ว่าส้มนี้ออกมาจากมือเสื้อของกระผมเอง ทำไมมันจึงไปอยู่ในมือเสื้อ เขาก็เล่าให้ฟัง บอกว่าส้มนี้รสชาติอร่อย ผมกินกลีบเดียวคิดถึงแม่เลยก็ อยากให้แม่ได้กินมั่ง เลยเอาไปใส่มือเสื้อไว้ ๒ ผล เศรษฐีได้ฟังเช่นนั้นก็ชอบใจ ว่า**เด็กคนนี้ใช้ได้ เด็กรักแม่รักพ่อนี้ใช้ได้ คนมีกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่แล้ว พระพุทธเจ้าท่านว่า ไม้ลอยน้ำ ดีกว่าคนอกตัญญู**

คนไม่รู้บุญคุณคนนี่ ไม้ลอยน้ำดีกว่า ไม้ลอยน้ำนี่เราเก็บได้เอาไปผึ่งแดดแห้งทำฟืนก็ได้ ทำพื้นก็ได้ รองเหยียบก็ได้รองนั่งก็ได้ ทำหมอนหนุนหัวก็ยังได้ มันไม่ทุบหัวเราแน่ มันดีแต่คนอกตัญญู เอาไปไว้ที่ไหนก็เสียหายหมด ไว้ใกล้ข้าวสารข้าวสารหมด ทีละถังสองถัง ทีละจอก ทีละน้อย ๆ ไม่ให้เห็นว่าหาย เอาไปไว้ที่เงินเงินหาย ไว้ในครัวกับข้าวหาย คนอกตัญญูนี่มันไม่ได้เรื่อง หายเรื่อยเพราะมันไม่สำนึกว่านายมีบุญคุณกับเรา ใช้ไม่ได้ ทีนี้เศรษฐีพอเห็นเช่นนั้น ก็ชมเชยเด็กคนนี้ว่า เหมือนกับเพชรอยู่ในโคลนตม คนอยู่ในสลัมนี้เหมือนกับอยู่ในโคลนตม นี่มันเป็นเพชรเม็ดหนึ่งอยู่ใน

โคลนตม เราต้องช่วย เลยบอกว่าไอ้ ๒ ผลมันน้อยไปหนูเอ๋ย เอามันไปทั้งถาดเลย สั่งให้คนใช้เอามาให้ ลกเจ๊กก็ถือเอาไปให้แม่กินหลายวัน

อยู่ต่อมาเศรษฐีเรียกลกเจ๊กมาถามว่า เธอเรียนหนังสือหรือเปล่า ไม่ได้เรียน บอกว่าต้องไปทำงานรับจ้าง ทำโน่นทำนี่หาสตางค์มาเลี้ยงแม่ อยากเรียนไหมล่ะ แหมอยากเรียนเหมือนใจจะขาด แต่ไม่รู้ว่าจะเรียนอย่างไร เออดีแล้วฉันจะช่วยเธอให้เรียนหนังสือ ถ้าผมไปเรียนหนังสือแล้วคุณแม่จะมีอะไรกินอะไรใช้ เขาปรารภไปถึงคุณแม่ ไม่ใช่ว่าจะได้เรียนแล้วจะดีใจ พอไปเรียนแล้วกลัวคุณแม่จะลำบาก เขาต้องคิดถึงแล้วแม่ผมจะทำอย่างไร ไม่เป็นไรแม่เธอย้ายมาอยู่ในบ้านฉันมีเรือนอยู่ข้างหลัง มาอยู่ที่นี่กินอยู่สบาย เธอไปโรงเรียนทุกวัน เขาก็ได้เข้าโรงเรียน

เมื่อไปโรงเรียนแล้ว ก็นึกเสมอว่า ไอ้เราที่ได้เรียนนี้เพราะเศรษฐี เพราะฉะนั้นเราต้องเรียนให้ดี เรียนให้เก่ง ให้เศรษฐีชื่นใจ ให้เขาสบายใจ เงินที่เขาให้นี้จึงจะคุ้มกัน ไม่ใช่เราไปเรียนเหลวไหลไม่ได้เรื่องอะไร เขาจะพูดได้ทีหลังว่า มันไม่ทิ้งนิสัยต่างๆ ที่ไม่ดี ให้เล่าเรียนมันก็ไปไม่รอด ไม่อย่างนั้นลกเจ๊กเป็นเด็กดีเรียนดีเรียนเก่ง

จบชั้นไปสอบตำแหน่งจอหงวนได้ ในเมืองกังตั๋ง เป็นขุนนางฝ่ายพลเรือน ฝ่ายบุ๋น ไม่ใช่ฝ่ายบู๊ ที่เขาได้เป็นขุนนาง

เพราะกตัญญูกตเวที เพราะรักแม่นั่นเอง ไม่ใช่เรื่องอะไรอันนี้ เราทุกคนเหลืออยู่แต่คุณแม่นี้ รักให้มาก ดูแลอย่าให้ท่านต้องลำบากเดือดร้อน คุณแม่เลี้ยงลูกกี่คนเลี้ยงได้ ไอ้เราบางทีหลายคนเลี้ยงพ่อแม่ไม่ได้

ลูกหลายคนพ่อ-แม่เลี้ยงได้ พ่อคนเดียวลูกเลี้ยงไม่ได้

วันหนึ่งหลวงพ่อนั่งรถแท็กซี่ คนขับรถแท็กซี่แก่แล้ว ถามว่านี่โยมอายุเท่าไรแล้วนี่ ๖๒ โอ้ เท่ากัน ฉันเวลานั้น ๖๒ เดี๋ยวนี้มัน ๖๙ แล้ว เลยบอก ๖๒ โอ้คราวกันนี่ ทำไมขับรถอยู่จนแก่เฒ่าอย่างนี้ ลูกเต้าไม่มีหรือ ผมมีลูกตั้ง ๖ คน แล้วลูก ๖ คนทำอะไร ๕ คนเป็นข้าราชการ ไอ้คนสุดท้องมันปัญญาอ่อนป๊าๆ เป๋อๆ เลยอยู่บ้าน แล้วลูกๆ ที่เป็นข้าราชการเขาไม่ว่าโยมหรือ ว่าแก่แล้วยังไปขับรถแท็กซี่อยู่ทำไม เขาก็บ่นเรื่อย พ่อแก่แล้วไม่น่าขับแท็กซี่ เห็นเขาบ่นมาก วันหนึ่ง ก็บอกว่า เอาเถอะพ่อจะเลิกขับแท็กซี่ แต่ว่าลูกทุกคนให้เงินพ่อเดือนละ ๑๐๐ บาท ๕ คน ก็ ๕๐๐ บาท พ่อว่าอย่างนั้น ลูกบอกว่า เดี๋ยวเรื่องนี้ต้องปรึกษา ต้องเปิดประชุมสภาวิสามัญ เลยเขาไปประชุมกันเสนอญัตติขึ้นในที่ประชุมว่าพ่อนี้อายุมากแล้วไม่ควรจะให้ไปขับรถ เดี๋ยวจะไปลำบาก วันนั้นที่พูดกับพ่อแล้ว พ่อบอกว่าให้เราทุกคนสละเงินคนละ ๑๐๐ บาท ให้ท่านทุกเดือน เป็นอย่างไรญัตตินี้ ใครจะรับหลักการบ้าง แหม โต้เถียงกันไปต่างๆ นานา ผลที่สุดลงมติว่า

ไม่รับหลักการ เลย ก็ไม่ได้ช่วย ต่างคนก็ว่าข้าวของแพง ลูกก็หลายคนบ้านก็ต้องเช่า นี่ดูซิโยม **พ่อแม่เลี้ยงลูก ๖ คนไม่บ่นเลย ส่งให้เล่าเรียนเป็นข้าราชการ ลูก ๖ คนจะเลี้ยงพ่อกับแม่ ๒ คน ต้องเกี่ยงกัน คนโน้นก็ว่าของแพง คนนี้ก็ว่าลูกหลายคน ไอ้บ้างก็ว่า บ้านก็ต้องเช่า ไอ้โน่นไอ้นี่เกี่ยงกัน แม่นี้เลี้ยงลูกไม่มีเกี่ยงเลย ๑๐ คนไม่เกี่ยง ๑๒ คนก็ไม่เกี่ยง เรียบร้อยให้เจริญเติบโตทั้งนั้น แต่ว่าพอถึงลูก ๕ คน เลี้ยงพ่อไม่ได้** มันเป็นอย่างนี้ แล้วผมก็ต้องขับรถต่อไป ก็บอกว่านี่แน่ะโยม คนสมัยนี้มันไม่เหมือนสมัยก่อน

คนสมัยก่อนเขาเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ เดี๋ยวนี้เขาจะเอาจากพ่อจากแม่ แม่มีอะไรก็ยังจะเอา คนทำงานมีเงินเดือนกลับมาก็ยังต้องทึ้งดึงเอา มีอะไรจะดึงได้ก็ดึงเอาไป ดึงเอาเรื่อยไป กลัวจะเสียเปรียบคนอื่น จะได้น้อยไป มันเห็นแก่ตัว คนเรานี่มันเห็นแก่ตัว คิดจะเอาตะพึดตะพือ ไม่คิดจะให้ มันยุ่งวิญญาณพ่อ

เราอย่าเอาอีแบบนั้น ต้องช่วยกันดูแลคุณแม่ให้ท่านสบายอกสบายใจ ถ้าวิญญาณคุณพ่อรู้ว่า อ้อ ลูกทุกคนรักคุณแม่ เอาใจใส่ต่อคุณแม่ ก็สบายใจ ตายไปแล้วสบายใจ ยังมองเห็นอยู่ก็สบายใจ แต่ถ้าเราเกิดแตกร้าวไม่สามัคคีกันก็เสียหาย คนที่จะอยู่มันต้อง **ช่วยกันดำรงวงศ์ตระกูลของพ่อ-แม่** หลักสุดท้ายว่าดำรงวงศ์สกุลไว้ หมายความว่า **รักษา**

ความดีของพ่อ-แม่ไว้ พ่อ-แม่ดีอย่างไร ลูกก็ดีอย่างนั้น ไอ้เสียไม่เอา ส่วนเสียมันก็มีบ้างเป็นธรรมดาคนเรา แต่ส่วนเสียเราไม่เอา เหมือนกับผลไม้ ๑ ตะกร้า เขาบอกเอาไปกินเถอะ ไอ้ลูกไหนเน่าก็ขว้างไป ลูกไหนดีก็กิน ลูกเน่ากินไม่ได้ท้องเสีย

ท่านตายแต่ร่างกาย แต่ความดีของท่านไม่ตาย

คนเราก็เหมือนกัน มีดีมีเสีย ส่วนเสียเราไม่เอา แต่เอาส่วนดี อะไรดีเราเก็บไว้ รักษาไว้ในจิตใจของเรา ท่านตายไปแต่ร่างกาย แต่ความงามความดีทั้งหลายนั้น เราไม่ให้ตาย เราถ่ายทอดมาไว้ในใจของเรา รักษาไว้ในใจของเรา ก็เหมือนกับว่าพ่อแม่ยังอยู่กับเรา ไม่ได้ตายจากเราไป เพราะพ่อที่แท้ก็คือธรรมะ คุณธรรม คนเราเป็นพ่อสมบูรณ์ก็เพราะมีคุณธรรมรักษาจิตใจ ถ้าไม่มีคุณธรรมแล้วเป็นพ่อที่สมบูรณ์ไม่ได้ แม่สมบูรณ์ไม่ได้ แม้เป็นคนสมบูรณ์ก็ไม่ได้ ธรรมะนี่มันทำคนให้เป็นคนสมบูรณ์

เพราะฉะนั้นเราเอาธรรมะของท่านมาใส่ไว้ในใจของเรา เรียกว่าเชิญวิญญาณพ่อแม่มาใส่ไว้ในใจของเรา เชิญวิญญาณไม่ใช่ป๋า ๆ เป๋อ ๆ ตามสำนักทั้งหลายที่เขาเชิญอยู่ในกรุงเทพ ฯ อย่างนั้นมันเชิญแบบบ้า ๆ บอ ๆ ไม่ค่อยเต็มบาททั้งนั้น

วันก่อนหนังสือพิมพ์ลงข่าวไฟไหม้บ้าน เจ้าคนทรงคนนั้นทรงเก่งไหม้หมดทั้งบ้านเลย ไฟไหม้บ้านทำไมเจ้าไม่มาช่วย มาทรงทุกทีมันน่าจะบอกบ้างนา จะเตรียมเก็บข้าว

เก็บของเจ้า ไม่ได้เรื่องเลย วิญญาณนั้นเราไม่เอา เราเอาความดีของท่านเช่นเป็นคนขยันเอาการงาน เราเอามาไว้ในใจ ท่านเป็นคนรักเพื่อนบ้าน เราเอามาไว้ในใจของเรา ท่านมีความปรานีต่อลูกๆ เราเอามาไว้ในใจของเราปรานีต่อกันและกัน ท่านเป็นคนเก็บหอมรอมริบ ไม่สุรุ่ยสุร่ายในการจับจ่ายใช้สอย เราเอามาไว้ในใจ นี่แหละเรียกว่าวิญญาณพ่อ วิญญาณแม่ วิญญาณปู่ ตา ย่า ยาย

เอาความดีทั้งหลายมาไว้ที่ใจของเรา

ถ้าเรามีความดีทั้งหลายของพ่อแม่ ปู่ ตา ย่า ยาย ไว้ในใจของเรา เราก็เจริญ เดินตามทางผู้ใหญ่นี้มันเจริญ พระพุทธเจ้าท่านจึงบอกว่า เดินตามทางที่ผู้ใหญ่เดินแล้ว **ผู้ใหญ่ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงใคร** หมายถึง **คนที่ดีนั่นเอง** คนที่มีคุณธรรมในจิตใจ เขาเรียกว่าเป็นผู้ใหญ่ที่เดินในทางถูกทางชอบ เราก็รับเอาคุณค่าเหล่านั้นมาใส่ไว้ในใจ เดินตามต่อไป ก็จะมีแต่ความสุขความเจริญ ไม่มีความเสื่อม ให้จำหลักนี้ไว้

ได้พูดมาเพื่อเป็นเครื่องอนุโมทนา เตือนจิตสะกิดใจท่านทั้งหลายที่ได้มาประชุมกันในงานนี้ ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายจงเป็นผู้เจริญ ด้วยพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้า โดยทั่วกันทุกท่านทุกคนเทอญ.

1/2

พ่อแก่แม่เฒ่า

พ่อแม่ก็แก่เฒ่า จำจากเจ้าไม่อยู่นาน
จะพบจะพ้องพาน เพียงเสี้ยววารของคืนวัน
ใจจริงไม่อยากจาก เพราะยังอยากเห็นลูกหลาน
แต่ชีพมิทนทาน ย่อมร้าวรานสลายไป
ขอเถิดถ้าสงสาร อย่ากล่าวขานให้ช้ำใจ
คนแก่ชะแรวัย คิดเผลอไผลเป็นแน่นอน
ไม่รักก็ไม่ว่า เพียงเมตตาช่วยอาทร
ให้กินและให้นอน คลายทุกข์ผ่อนพอสุขใจ
เมื่อยามเจ้าโกรธขึ้ง ให้นึกถึงเมื่อเยาว์วัย
ร้องไห้ยามป่วยไข้ ได้ใครเล่าเฝ้าปลอบโยน
เฝ้าเลี้ยงจนโตใหญ่ แม้เหนื่อยกายก็ยอมทน
หวังเพียงจะได้ผล เติบโตจนสง่างาม
ขอโทษถ้าทำผิด ขอให้คิดทุกทุกยาม
ใจแท้มีแต่ความ หวังติดตามช่วยอวยชัย
ต้นไม้ที่ใกล้ฝั่ง มีหรือหวังอยู่นานได้
วันหนึ่งคงล้มไป ทิ้งฝั่งไว้ให้วังเวง

1/1

ความรักของพ่อ

พ่อไม่มี เงินทอง จะกองให้
จงตั้งใจ พากเพียร เรียนหนังสือ
หาวิชา ความรู้ เป็นคู่มือ
เพื่อยึดถือ เอาไว้ ใช้เลี้ยงกาย

พ่อกับแม่ มีแต่ จะแก่เฒ่า
จะเลี้ยงเจ้า เรื่อยไป นั้นอย่าหมาย
ใช้วิชา ช่วยตน ไปจนตาย
เจ้าสบาย แม่กับพ่อ ก็ชื่นใจ